

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ИЛИМ, ЖОГОРКУ БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИННОВАЦИЯЛАР МИНИСТРИЛГИ

Б.БЕЙШЕНАЛИЕВА АТЫНДАГЫ
КЫРГЫЗ УЛУТТУК МАДАНИЯТ ЖАНА ИСКУССТВО УНИВЕРСИТЕТИ

МАКУЛДАШЫЛДЫ
Окумуштуулар Кенеши

Протокол № 1
22 09 2025.

Б.Бейшеналиева атындагы Кыргыз улуттук маданият жана
искусство университетинде эмгекти коргоо жана билим берүү
процессинде коопсуз шарттарды камсыз кылуу тууралуу

ЖОБО

Бишкек-2025

1. Жалны жоболор

1.1. Жобо Б.Бейшеналиева атындагы Кыргыз улуттук маданият жана искусство университетинде (мындан ары – КУМИУ) эмгекти коргоону, кызматкерлердин жана билим алуучулардын өмүрү менен саламаттыгынын коопсуздугун камсыз кылууну уюштуруунун укуктук, уюштуруучулук, техникалык жана санитардык-гигиеналык негиздерин аныктайт. Жобо төмөнкү ченемдик укуктук актылардын негизинде иштелип чыккан:

- Кыргыз Республикасынын Конституциясы;
- Кыргыз Республикасынын 2003-жылдын 1-августундагы № 167 «Эмгекти коргоо жөнүндө» Мыйзамы; [proverka.gov.kg+1](http://proverka.gov.kg)
- Кыргыз Республикасынын 2023-жылдын 11-августундагы № 179 «Билим берүү жөнүндө» Мыйзамы; Scribd+1
- Кыргыз Республикасынын Эмгек кодекси; [ombudsman.kg+1](http://ombudsman.kg)
- Эмгекти коргоо, өрт коопсуздугу, өнөр жайдык жана санитардык-эпидемиологиялык коопсуздук, жарандык коргонуу жана өзгөчө кырдаалдар жаатындагы башка ченемдик укуктук актылар. edu.gov.kg

1.2. КУМИУнун эмгекти коргоо боюнча ички иш кагаздары (нускамалар, эрежелер, тартип жоболору, буйруктар) ушул Жобого жана жогоруда аталган ченемдик укуктук актыларга ылайык келүүгө тийиш.

1.3. Эгерде Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилсе, КУМИУ ушул Жобону тиешелүү тартилте кайра карап чыгат жана жаныртат.

1.4. Жобо КУМИУнун бардык структуралык бөлүмдөрүнө, факультеттерине, кафедраларына, профессордук-октуучулар курамына, административдик жана окуу-жаардамчы персоналга, ошондой эле күндүзгү, сырттан жана аралаш окуу формаларында окуган бардык билим алуучуларга милдеттүү түрдө колдонулат.

1.5. Эмгекти коргоо жана билим берүү процессинде коопсуз шарттарды камсыз кылуу - КУМИУнун стратегиялык өнүгүүсүнүн ажырагыс бөлүгү болуп саналат жана сапаттуу билим берүүнүн, илимий-чыгармачылык ишмердиктин негизги шарты катары каралат.

1.6. КУМИУда эмгекти коргоо жаатындагы иштерди уюштуруунун негизги максаты - кызматкерлердин жана билим алуучулардын эмгек жана окуу процессинде өмүрүнө жана саламаттыгына каршы коркунчтарды алдын алуу, минималдаштыруу жана жокко чыгаруу, коопсуз жана ден соолукка зыянсыз шарттарды түзүү болуп саналат.

1.7. КУМИУда эмгекти коргоонун уюштуруулушу төмөнкү принциптерге негизделет:

- мыйзамдуулук жана Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларын сөзсүз сактоо;
- адамдын өмүрү жана саламаттыгынын артыкчылыгы;

- алдын алуу (профилактика) принциптери, тобокелдиктерди баалоо жана башкаруу;
- билим берүү чөйрөсүнүн инклозивдүүлүгү жана жеткиликтүүлүгү;
- администрация менен кызматкерлердин, билим алуучулардын ортосундагы социалдык өнөктөштүк жана биргелешкен жоопкерчилик.

2. Жобонун максаты жана милдеттери

2.1. Жобонун негизги максаты - КУМИУда эмгекти коргоо жана билим берүү процессинде коопсуз шарттарды камсыз кылуунун бирдиктүү системасын түзүү, аны башкаруунун механизмдерин так аныктоо жана бардык катышуучулардын (администрация, кызматкерлер, билим алуучулар) жоопкерчилигин белгилөө.

2.2. Жобонун негизги милдеттери төмөнкүлөр болуп эсептелет:

- КУМИУнун бардык бөлүмдөрүндө эмгекти коргоо боюнча уюмдаштыруучу чарапарды (пландоо, мониторинг, отчеттуулук) киргизүү;
- окутуучулардын, кызматкерлердин жана билим алуучулардын эмгек жана окуу процессиндеги коопсуз жүрүм-турум маданиятын калыптандыруу;
- өндүрүштүк, окутуу лабораторияларында, концерттик жана машыгуу залдарында, сахнада, мастерскойлордо, семинар жана практикум өтүүчү аудиторияларда коопсуздук талаптарын сактоону камсыз кылуу;
- эмгек шарттарын илимий негизде баалоо, зыяндуу жана кооптуу факторлорду азайтуу боюнча чарапарды иштеп чыгуу жана ишке ашыруу;
- эмгек жаракаттарынын, окуу процессиндеги кырсыктардын, өрт, техногендик жана башка кооптуу кырдаалдардын алдын алуу;
- өзгөчө кырдаалдарга даярдыкты, эвакуациялык иш-чараларды уюштуруу;
- эмгекти коргоо тармагында кадрлардын квалификациясын жогорулатуу.

3. КУМИУ жетекчилигинин эмгекти коргоо боюнча ыйгарым укуктары жана милдеттери

3.1. КУМИУнун ректору эмгекти коргоо боюнча жалпы жооптуу кызмат адамы болуп саналат жана мыйзамдарга ылайык төмөнкүдөй милдеттерди аткарат:

- эмгекти коргоо боюнча мамлекеттик талаптарды жана стандарттарды аткарууну камсыз кылуу;
- эмгекти коргоо жаатындагы иш-чараларды каржылоо үчүн жетиштүү ресурстарды (каржылык, материалдык-техникалык, адамдык) бөлүү;
- КУМИУ боюнча эмгекти коргоо кызматын же жооптуу кызмат адамын дайындоо, алардын функцияларын жана отчеттуулугун аныктоо;
- эмгекти коргоо боюнча ички ченемдик актыларды бекитүү;

- Эмгекти коргоо жана коопсуздук боюнча мезгил-мезгили менен отчетторду, анализдерди, мониторинг жыйынтыктарын карап чыгуу жана тиешелүү чечимдерди кабыл алуу.

3.2. Проректорлор, декандар, кафедра башчылары өз бөлүмдөрүндө:

- Эмгекти коргоо талаптарынын сакталышын күнүмдүк көзөмөлдөөнү;
- кызматкерлерди жана билим алуучуларды эмгекти коргоо маселелери боюнча окутууну жана нускамы берүүнү;
- кооптуу өндүрүштүк жана окуу участокторун атайын техникалык каражаттар менен жабдууну;
- жаракат, кырсык, өрт же башка өзгөчө кырдаал катталган учурда ыкчам чарапардын көрүлүшүн камсыз кылууга милдеттүү.

3.3. Эмгекти коргоо боюнча жооптуу кызматкер (же кызмат) төмөнкү функцияларды аткарат:

- ички эмгекти коргоо программаларын, пландарын иштеп чыгуу жана ишке ашырууну координациялоо;
- жумуш жана окуу шарттарын изилдөө, тобокелдиктерди баалоо, аныкталган кемчиликтер боюнча сунуштарды берүү;
- эмгекти коргоо боюнча окууларды, семинарларды, инструктаждарды уюштуруу;
- эмгек жаракаттарын, кесиптик ооруларды, окуу процессиндеги кырсыктарды каттоо, иликтөө жана анализ жүргүзүү;
- мамлекеттик көзөмөл органдары менен өз ара иш алып баруу, текшерүүлөрдү коштоп жүрүү, алардын сунуштарын аткаруу боюнча чарапарды координациялоо.

4. Профессордук-окутуучулар курамы, административдик жана окуу-жаардамчы персоналдын укуктары жана милдеттери

4.1. КУМИУнун бардык кызматкерлери:

- Эмгекти коргоо боюнча ишке киришүү алдындағы, мезгил-мезгили менен өткөрүлүүчү жана максаттуу инструктаждан өтүүгө;
- өзүнүн иш ордунда белгиленген техникалык коопсуздук, өрт коопсуздугу, электр коопсуздугу, санитардык-гигиеналык талантарды так сактоого;
- жеке коргонуу каражаттарын (зарыл учурда) туура пайдаланууга;
- Эмгек шарттары, кооптуу факторлор, коргонуу каражаттары тууралуу толук жана ишенимдүү маалымат алууга укуктуу.

4.2. Окутуучулар кошумча төмөнкү милдеттерге ээ:

- сабак, практика, репетиция же концерт учурунда аудиторияда, залда, лабораторияда, саңнада жана башка жайларда билим алуучулардын коопсуз жүрүм-турумун камсыз кылуу;
- кооптуу же техникалык каражаттар колдонулган сабактардын алдында милдеттүү коопсуздук нускамасын берүү;
- авариялык кырдаал келип чыкканда билим алуучуларды эвакуациялоо боюнча белгиленген тартипи так аткаруу;
- коопсуздук талаптары бузулган учурларды дароо жетекчиликке жана эмгекти коргоо боюнча жооптуу адамга билдириүү.

4.3. Кызматкерлер коопсуз эмгек шарттарына, иш ордундагы тобокелдиктер жөнүндө маалымат алууга, саламаттыкка зыян келтирүүчү факторлорду жоюу боюнча чарапарды көрүүнү талап кылууга укуктуу.

5. Билим алуучулардын укуктары жана милдеттери коопсуздук жаатында

5.1. Билим алуучулар коопсуз жана ден соолукка зыянсыз билим берүү чөйрөсүндө окууга, окуу жайында өмүрү жана саламаттыгы корголушуна, коркунуч келтирүүчү жагдайлар жөнүндө администрацияга жана окутуучуларга кайрылууга укуктуу.

5.2. Билим алуучулар милдеттүү:

- окутуучунун коопсуздук боюнча көрсөтмөлөрүн жана нускамаларын так аткарууга;
- окуу лабораторияларында, саңнада, спорт залында, устаканаларда белгиленген коопсуздук эрежелерин сактоого;
- өрт коопсуздугу, эвакуациялык жолдордун бош болушу, электр шаймандарын туура пайдалануу талаптарын сактоого;
- кооптуу кырдаал жараган учурда (өрт жыты, түтүн, жабдуунун бузулушу, травма ж.б.) дароо окутуучуга же жооптуу кызматкерге кабарлоого.

5.3. Коопсуздук эрежелерин одоно бузган билим алуучуларга КУМИУнун ички тартип жобосуна ылайык тарбиялык жана тартиптик чарапар колдонулат.

6. Эмгек жана окуу шарттарын коопсуз уюштуруу

6.1. КУМИУ өзүнүн менчигиндеги жана пайдаланган бардык имараттарда, аудиторияларда, залдарда, лабораторияларда, кызматтык кабинеттерде эмгек жана окуу шарттарынын мыйзамдык талаптарга ылайык болушун камсыз кылууга милдеттүү.

6.2. Эмгекти коргоо жана коопсуздук чөйрөсүндөгү уюштуруучулук-техникалык чарапар төмөнкүлөрдү камтыйт:

- имараттардын, инженердик тармактардын, электр жана жарык берүү системаларынын, жылуулук жана вентиляция системаларынын талапка жооп берүүсүн камсыз кылуу;

- өрт коопсуздугуна жооп берген сигнализация системаларын, өрт өчүрүүчү каражаттарды, эвакуациялык белгилерди орноттуу жана техникалык жарактуулугун сактоо;
- музикалык аспаптарды (айрыкча электр аспаптарын), жарык жана үн техникасын, сахна механизмдерин, станокторду, компьютердик жана мультимедиялык жабдууларды коопсуз пайдалануу шарттарын камсыз кылуу;
- үн басымын, ызы-чууну, жарыктандырууну, микроклиматты, иш орундарындагы эргономикалык шарттарды нормалоо.

6.3. Өндүрүштүк жана окуу лабораториялары, устаканалар, сахналар, репетиция залдары үчүн коопсуздук боюнча өзүнчө жазуу түрүндөгү нускамалар (инструкциялар) иштелип чыгып, көрүнүктүү жерлерге илинет.

6.4. Кооптуу жана (же) зыяндуу факторлор бар участоктордо, зарыл болгон учурда, кызматкерлер жана билим алуучулар жекече коргонуу каражаттары менен (колкап, көз айнек, маска, кулакчын, атайын кийим ж.б.) камсыз кылышат.

7. Эмгекти коргоо боюнча окутуу, нускама берүү жана квалификацияны жогорулатуу

7.1. КУМИУга жаңы кабыл алынган ар бир кызматкер эмгекти коргоо, өрт коопсуздугу, өнөр жай жана электр коопсуздугу, өзгөчө кырдаалдардагы жүрүм-турум эрежелери боюнча алгачкы инструктаждан өтүүгө милдеттүү.

7.2. Мезгил-мезгили менен (жылына кеминде бир жолу) бардык кызматкерлер үчүн кайра инструктаж жана тематикалык семинарлар өткөрүлөт.

7.3. Билим алуучулар окууну баштоонун алгачкы күндөрүндө жалпы коопсуздук эрежелери боюнча киришүү инструктажынан, лабораториялык, практикалык, сахналык, спорттук сабактар алдында тар профильдүү коопсуздук нускамасынан өтүштөт.

7.4. Эмгекти коргоо боюнча окутуунун фактылары атайын журналдарга катталат, инструктаждан өткөндөр өз колу менен кол коёт.

7.5. КУМИУ эмгекти коргоо, коопсуздук инженеринги, билим берүүдөгү коопсуздук маданияты боюнча окутуучулардын жана жооптуу кызматкерлердин квалификациясын системалуу түрдө жогорулатуу боюнча программаларды ишке ашырат.

8. Эмгек жаракаттарын, окуу процессиндең кырсыктарды иликтөө жана каттоо тартиби

8.1. КУМИУнун аймагында, окуу процессинде, практикада же кызматтык милдеттерди аткаруу учурunda кызматкердин же билим алуучунун өмүрү жана саламаттыгы жабыркаган ар бир кырсык - эмгек жаракаты (окуудагы кырсык) катары каралып, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык иликтенет жана катталат.

8.2. Кырсык жөнүндө маалымат дароо:

- түздөн-түз жетекчиге (окутуучу, кафедра башчысы, декан);
- Эмгекти коргоо боюнча жооптуу кызматкерге;
- зарыл болгон учурда - медицина кызматына жана тиешелүү мамлекеттик органдарга берилет.

8.3. Кырсыктын келип чыгуу себептери жана жагдайы боюнча комиссия түзүлөт. Комиссия:

- кырсыктын себептерин териштиреет;
- күнөөлүү тараптарды жана нормаларды бузган учурларды аныктайт;
- алдын алуу боюнча конкреттүү сунуштарды иштеп чыгат;
- тиешелүү актыларды жана отчеттуулук документтерин түзөт.

8.4. Эмгек жаракаттары жана окуу процессиндеги кырсыктар белгиленген тартипте эсепке алынат жана алар боюнча жылдык анализ жүргүзүлөт.

9. Эмгекти коргоо жана коопсуздук боюнча контролдоо жана мониторинг

9.1. КУМИУ эмгекти коргоо боюнча ички контролдоо системасын ишке ашырат, ага төмөнкүлөр кирет:

- пландаштырылган жана пландан тышкаркы ички текшерүүлөр;
- эмгек шарттарын учурдагы абалын баалоо;
- кызматкерлерден жана студенттерден сурамжылоо, кайтарым байланыш.

9.2. Эмгекти коргоо боюнча ички текшерүүнүн жыйынтыгы боюнча акт түзүлүп, аны жоюу боюнча мөөнөттөрү жана жооптуу адамдары көрсөтүлгөн сунуштар жазылат.

9.3. Жогорку туроочу мамлекеттик органдар тарабынан жүргүзүлгөн текшерүүлөрдүн жыйынтыгы боюнча берилген көрсөтмөлөрдү жана сунуштарды КУМИУ өз убагында аткарууга милдеттүү.

10. Жоопкерчилик

10.1. КУМИУнун кызмат адамдары, кызматкерлери жана билим алуучулары ушул Жобонун талаптарын бузган учурда Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына, КУМИУнун Уставына жана ички тартип эрежелерине ылайык тартиптик, административдик, материалдык же башка жоопкерчиликке тартылышы мүмкүн.

10.2. Эгерде кызмат адамынын, кызматкердин же билим алуучунун мыйзамсыз аракеттеринин (же аракетсиздигинин) натыйжасында адамдардын өмүрүнө жана саламаттыгына зыян келтирилсе, аталган адамдар Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык толук көлөмдө жоопко тартылат.

11. Акыркы жоболор

11.1. Жобо КУМИУнун ректорунун буйругу менен бекитилет жана буйрук күчүнө кирген күндөн тартып колдонууга алынат.

- 11.2. Жобого өзгөртүүлөр жана толуктоолор Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына жана КУМИУнун ички ченемдик актыларына ылайык тартилте киргизилет.
- 11.3. Жободо каралган эмес маселелер Кыргыз Республикасынын эмгекти коргоо жана билим берүү тармагындагы мыйзамдарына, башка ченемдик укуктук актыларына, ошондой эле КУМИУнун Уставына жана ички ченемдик актыларына ылайык жөнгө салынат.